

© Tino Soriano/Ulls del món

DOSSIER DE PRESENTACIÓ SEGON SEMESTRE 2019

FUNDACIÓ ULLS DEL MÓN

Tamarit, 144-146, entl. 2a - 08015 Barcelona

Tel: 93 451 51 52

www.ullsdelmon.org

fundacio@ullsdelmon.org

LA CEGUESA AL MÓN

- **253 milions** de persones al món experimenten deficiències visuals greus: **36 milions** són cegues (principalment per cataractes) i **217 milions** tenen visió reduïda, gairebé la meitat d'elles a causa de defectes de refracció no corregits.
- **1,4 milions** de menors de 15 anys són cecs.
- Dones i nenes representen el **55%** de les persones amb deficiències visuals en el món.
- Quasi el **90%** de la gent cega viu als països més necessitats.
- Més del **75%** de la ceguesa és curable o es pot prevenir mitjançant tècniques relativament senzilles a les quals els països pobres no poden accedir.
- En els països pobres, per cada dòlar que s'inverteix a prevenir que algú es quedi cec es generen més de 4 dòlars en retorn econòmic.

ORÍGENS

La Fundació es crea el mes de juliol de l'any 2001 de la mà de **Rafael Ribó** i **Borja Corcóstegui**. L'embrió d'aquest naixement prové de mig any abans, arran del seu viatge als campaments de persones refugiades sahrauís d'Algèria per tal de donar a conèixer la situació del territori. La precària situació sanitària i les deficiències visuals que pateix la població local els alerten de la necessitat de crear una entitat que millori aquestes condicions.

MISSION

Ulls del món és una entitat sense ànim de lucre que contribueix a fer que les persones amb deficiències visuals i sense recursos econòmics dels països pobres puguin rebre **atenció oftalmològica de qualitat** per part dels seus serveis locals de salut, i a crear les condicions per **disminuir la incidència de les patologies** oculars en cada territori. Així mateix, **sensibilitza l'opinió pública** del nostre entorn respecte a les deficiències en la sanitat bàsica d'aquelles zones.

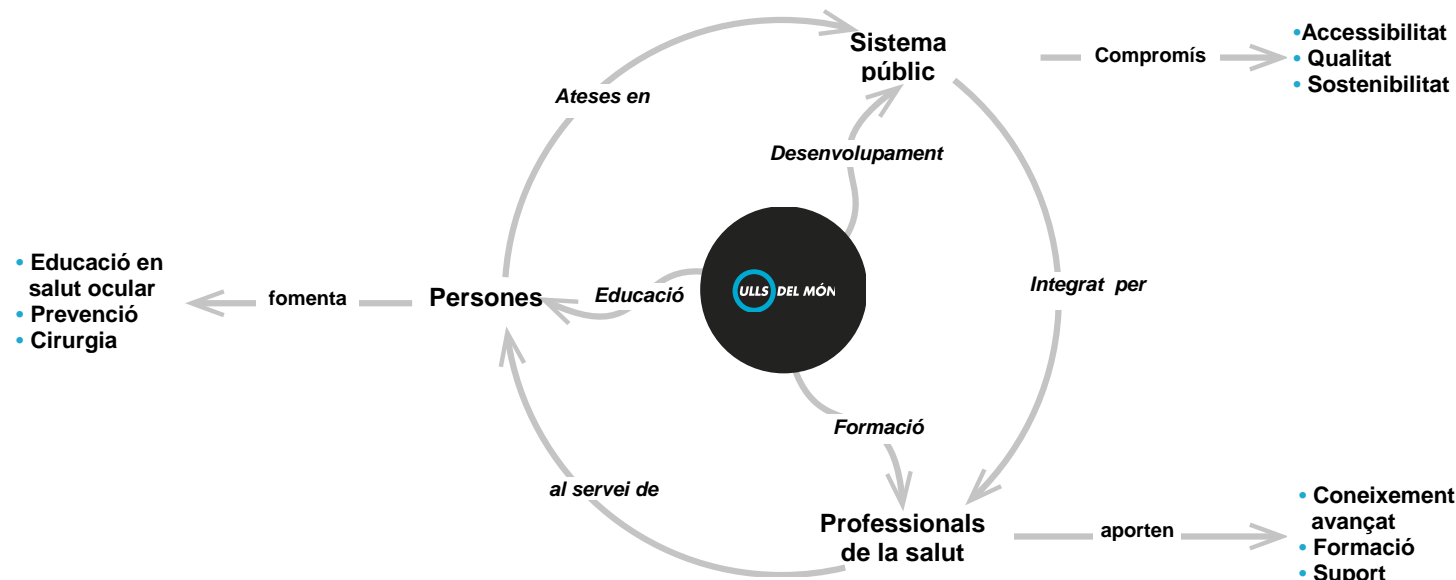
VISIÓ

Ulls del món aspira a un món en el qual **no hi hagi persones cegues innecessàriament** i contribueix, per tant, a fer efectiu el dret a la visió.

MODEL D'INTERVENCIÓ

Model propis per a l'erradicació de la ceguesa evitable als territoris més pobres del món.

PROJECCIÓ INTERNACIONAL

Ulls del món treballa en xarxa amb les principals organitzacions internacionals sota el paraigües del programa **VISIÓ 2020: El Dret a Veure-hi**, impulsat per l'Organització Mundial de la Salut i l'Agència Internacional per a la Prevenció de la Ceguesa (de la qual Ulls del món forma part del Consell Assessor), per tal de reduir la prevalença de la discapacitat visual evitable en un 25% l'any 2019 respecte el 2010.

CONTEXTOS DE TREBALL

SÀHARA

Creat l'any 2001 com a projecte inicial de la Fundació, el programa *Ulls del Sàhara* desenvolupa les seves activitats als campaments de refugiats sahrauís de Nacions Unides a Tindouf, Algèria.

El poble sahrauí viu en situació d'exili des de fa més de 40 anys en una zona desèrtica marcada per unes dures condicions de vida.

La sanitat depèn de l'ajuda exterior i la majoria de les activitats vinculades als projectes són sostenibles gràcies a la presència d'organitzacions sense ànim de lucre i altres organismes internacionals.

Les principals patologies oculars són cataractes, glaucoma i problemes relacionats amb la còrnia i es registren importants problemes refractius entre la població infantil.

Es campaments compten amb una desena de tècnics (formats per la Fundació) que exerceixen a les consultes i tallers d'òptica, i des de l'any 2019 compten amb un oftalmòleg local.

El treball de la Fundació consisteix en fer acompanyament del nou oftalmòleg i donar suport a les activitats programades per la contrapart local, com a resultat de l'assumpció gradual de responsabilitats per part del Ministeri de Salut i el Servei d'oftalmologia de la RASD. Això ha permès que actualment existeixi una xarxa de salut ocular amb consultoris a cadascuna de les *wilaies* (districtes).

Ulls del Sàhara

MOÇAMBIC

El programa *Ulls de Moçambic*, engegat durant el 2002, se centra a la província d'Inhambane, situada a la zona sud del país africà.

La població viu en unes condicions poc saludables: gairebé la meitat dels habitants no té accés a aigua potable i l'esperança de vida és inferior als 50 anys.

Les especialitats mèdiques estan poc desenvolupades, especialment les que no són considerades prioritàries com ara l'oftalmologia.

Hi ha gairebé 100.000 persones cegues i més de 875.000 amb problemes oculars, majoritàriament a causa de patologies corneals, glaucoma, tracoma, desnutrició, traumatismes i malalties degeneratives.

Les mancances de personal format són moltes. Només des de l'any 2011, el Servei d'Oftalmologia de l'Hospital Provincial d'Inhambane compta amb un o dos oftalmòlegs i dos tècnics. Tot i així, la majoria d'oftalmòlegs del país es concentren a Maputo.

Ulls del món promou la posada en marxa d'activitats de prevenció i detecció precoç de patologies oculars, amb l'objectiu de reduir la incidència de la ceguesa evitable en aquest territori. En aquest sentit, apropa la salut ocular a les comunitats i garanteix l'assistència als tres hospitals de la província.

Ulls de Moçambic

BOLÍVIA

Les activitats del programa *Ulls de Bolívia* –iniciades l'any 2003– tenen lloc als Departaments de La Paz, Tarija i Oruro.

Bolívia és un dels països més pobres de l'Amèrica Llatina. Registra unes enormes desigualtats socials, amb els indígenes i els camperols com els grups de població més desfavorits.

Els serveis de salut se centren en l'atenció primària i no atenen més de tres quartes parts de la població per motius socioeconòmics i d'accessibilitat.

La ceguesa i la discapacitat visual afecten més de 570.000 persones, a causa de patologies com ara cataractes, pterigion, glaucoma i retinopaties. Hi ha uns 230 oftalmòlegs en tot el país, la majoria dels quals exerceixen en consultes privades i concentrats en tres dels principals nuclis de població, deixant les zones rurals sense serveis de salut ocular.

La Fundació ha aconseguit crear a El Alto (Departament de La Paz) una xarxa d'atenció oftalmològica formada per sis unitats de consulta i dos quiròfans, que està integrada en el sistema de salut públic bolivià i que va a càrrec d'oftalmòlegs locals.

Actualment, Ulls del món dona suport als responsables de la salut pública d'aquest Departament a través de la formació i millora continua dels professionals locals. També ha iniciat la posada en marxa d'una xarxa d'atenció ocular a Tarija (on ja s'han començat a realitzar intervencions quirúrgiques) i, més incipientment, a Oruro.

MALI

La Fundació va iniciar l'any 2008 el programa *Ulls de Mali* a la regió de Mopti, situada al sud del país africà, amb accions també al districte de Bamako.

Mali té una economia molt fràgil, principalment vinculada a l'agricultura i a la pesca fluvial. La incidència de la pobresa se situa al 60%.

Existeix una baixa capacitat d'oferta de serveis de salut i una alta demanda, a causa del predomini de malalties infeccioses, paràsits i de les derivades de carències alimentàries.

Hi ha aproximadament 92.000 persones cegues, principalment a causa de cataractes, glaucoma, tracoma, defectes de refracció o traumatismes.

La majoria de serveis oftalmològics es concentren a Bamako, on exerceixen el 65% dels oftalmòlegs del país. El Servei d'Oftalmologia de Mopti compta amb un oftalmòleg, dos tècnics superiors d'oftalmologia i un tècnic en muntatge d'ulleres.

Ulls del món treballa per contribuir a la millora de la salut ocular de les persones amb pocs recursos, facilitant-los un major accés als serveis d'atenció oftalmològica, des del primer nivell d'atenció (centres de salut comunitària) a l'atenció especialitzada (de forma permanent a l'Hospital de Mopti i al Centre de Referència de Bankass).

OBJECTIUS I LÍNIES D'ACTUACIÓ

1 Formar els professionals mèdics locals i aportar coneixement tècnic

L'enfortiment de les capacitats locals és la prioritat dels projectes de la Fundació de manera que siguin aquests professionals locals qui, a mitjà termini, puguin atendre les necessitats oculars de la població dels seus territoris. Aquesta iniciativa es porta a terme ja sigui desplaçant experts oftalmòlegs sobre el terreny en el marc de projectes formatius, com organitzant cursos d'especialització a distància a través de videoconferència o atorgant beques d'estudi per tal que metges generalistes, oftalmòlegs, instrumentistes i optometristes puguin completar la seva formació.

2 Prevenir les causes de la ceguesa evitable

La Fundació organitza campanyes de promoció de la salut ocular amb l'objectiu de conscienciar les comunitats sobre la importància de la higiene ocular, la detecció precoç de patologies i la derivació dels pacients als centres sanitaris. També du a terme revisions oculars a menors i estudis sobre la incidència de les principals patologies en determinats entorns. I és que una bona detecció precoç ha de permetre evitar que milers de persones sense recursos arribin a quedar-se cegues.

3 Dotar els centres de salut dels equipaments i materials fungibles necessaris per a la pràctica mèdica

Ulls del món aporta material, equipament i fungibles als centres sanitaris, hospitals i òptiques públiques amb què col·labora per tal de crear unitats oftalmològiques completes, tant de consulta com d'intervenció. També posa en marxa tallers d'òptica que permeten l'accés a ulleres de baix cost per part de les persones amb menys recursos que pateixen deficiències visuals conseqüència de defectes refractius no corregits.

4 Millorar la salut visual de les persones amb patologies oculars

Ulls del món desplaça de forma periòdica comissions medicoquirúrgiques integrades per experts oftalmòlegs, anestesistes, instrumentistes i optometristes per tal de visitar les persones amb deficiències visuals i intervenir els pacients amb patologies oculars que ho requereixen. Des de l'any 2001, la Fundació ha realitzat 650.000 visites i 28.000 intervencions.

5 Contribuir a la millora dels sistemes i procediments de gestió de la sanitat ocular

En col·laboració amb les autoritats locals i amb altres entitats de cooperació, la Fundació contribueix a millorar l'organització de la sanitat oftalmològica als països on actua. Ho fa fomentant l'autogestió de manera que els responsables sanitaris de cada territori es facin càrrec de les activitats d'atenció ocular que es realitzen, així com impulsant la posada en marxa i el seguiment de plans nacionals d'oftalmologia en aquells territoris que no en tenen.

6 Sensibilitzar l'opinió pública respecte a la precària situació oftalmològica que es viu als països més pobres

Ulls del món divulga la realitat oftalmològica dels territoris on desenvolupa projectes de cooperació i promou la reflexió i la presa de consciència de l'opinió pública entorn a les necessitats en sanitat ocular en què es troben milers de persones al món, a través de l'organització d'exposicions fotogràfiques i de la participació en xerrades de divulgació, taules rodones i fòrums professionals. També fomenta el compromís i la participació solidària de la ciutadania amb activitats adreçades a fidelitzar i incrementar el nombre de persones vinculades amb la Fundació.

PRINCIPALS RESULTATS

Més enllà de l'atenció ocular de les persones, Ulls del món ha apostat per la formació del personal local en cadascun dels projectes amb l'objectiu de desenvolupar les capacitats dels diferents territoris. Per exemple:

SÀHARA

Ulls del món ha aconseguit garantir el funcionament dels punts d'atenció ocular dels campaments des d'on els tècnics òptics locals, formats per la Fundació, s'ocupin de la població sahrauí amb deficiències visuals.

MOÇAMBIC

L'Hospital Provincial d'Inhambane disposa d'un Servei d' Oftalmologia compost per una consulta, un quiròfan i un taller d'òptica que gestionats localment gràcies a la formació impartida per Ulls del món. Unes infraestructures que la Fundació ha dotat amb els equipaments i materials necessaris. Així mateix, Ulls del món ha fet accessible l'atenció ocular a les comunitats de la província d'Inhambane i ha creat el primer taller d'òptica a la regió rural de Vilankulo, gestionat per una associació local de dones.

BOLÍVIA

La xarxa d'atenció oftalmològica creada a El Alto i la seva àrea rural d'influència en el marc del sistema públic de salut ja està sent gestionada pels professionals bolivians i l'any 2013 va ser traspasada a les autoritats públiques locals. L'èxit d'aquest projecte ha representat la validació del model d'intervenció i la seva rèplica al departament de Tarija i Oruro.

MALI

Després de quatre anys de formació a l'Institut d'Oftalmologia Tropical de l'Àfrica (IOTA), gràcies a una beca atorgada per Ulls del món, el Dr. Siaka Diakité s'ha incorporat al Centre de Salut de Referència de Bankass (posat en marxa per Ulls del món a la regió de Mopti l'any 2009) des d'on opera una mitja de 550 casos de cataractes anuals. A més a més, la Fundació va dotar amb una unitat de retina l'IOTA de Bamako i està formant als seus professionals, el que converteix l'Institut en el centre de referència no només a Mali sinó també per a tots els països africans de parla francòfona, al que s'hi deriven els casos que requereixen una atenció especialitzada en retina.

XARXA DE VOLUNTARIS I EXTENSIÓ TERRITORIAL

La Fundació compta amb una xarxa de més de **700 voluntaris** entre oftalmòlegs, instrumentistes, optometristes, anestesistes, tècnics d'equipaments i altres professionals, que aporten els seus coneixements i treball de forma solidària en benefici de les persones amb deficiències oculars. La tasca d'aquests professionals és possible gràcies a les **institucions, empreses privades i persones** que donen suport a l'entitat, ja sigui a través d'aportacions econòmiques i de material o per altres vies indirectes. Amb seu central a Barcelona, la Fundació disposa de delegacions territorials al **País Basc, Navarra, València i Madrid**, i de nuclis territorials a **Portugal, França i l'Argentina**.

PRESSUPOST

El pressupost de la Fundació per a l'any 2019 és de 1.913.455 €, 1.047.394 € procedents d'aportacions públiques i 866.031 € de fons privats. Pel que fa a l'execució, Ulls del món te previst destinar un 81% dels recursos als programes d'actuació, l'11% a la captació de fons i el 8% a la gestió administrativa de la Fundació.

PATRONAT

Rafael Ribó Massó

president i membre del Comitè Executiu

Borja Corcóstegui Guraya

vicepresident i membre del Comitè Executiu

Núria Ramon i Garcia

directora general de la Fundació i membre del Comitè Executiu

Vicenç Capdevila i Cardona

secretari i membre del Comitè Executiu

Josep Antoni Pujante i Conesa

en representació de la Generalitat de Catalunya

(director de Relacions Internacionals i Cooperació del Departament de Salut)

Laura Martínez Portell

en representació de la Diputació de Barcelona

(vicepresidenta segona de la Diputació de Barcelona)

Pilar Solanes Salse

en representació de l'Ajuntament de Barcelona

(directora del Programa de Salut)

Enric Bofí Castro de la Peña

en representació de la Fundació ONCE per a Llatinoamèrica, FOAL

(delegat territorial de l'ONCE a Catalunya)

M. Isabel Nieto Uresandi

oftalmòloga

Andrés Müller-Thyssen Bergareche

oftalmòleg

Maria Teresa Vilalta i Ferrer

economista

SUPORTS DESTACATS

Des de l'any 2001 s'han involucrat en la tasca d'Ulls del món representants de múltiples administracions públiques, CEOs de grans fundacions internacionals i empreses privades i personalitats i artistes amb projecció internacional, com ara Antoni Tàpies, Andreu Alfaro, Miquel Barceló, Jaume Plensa, Antonio Banderas, Ferran Adrià, els germans Roca, Mariem Hassan, Lang Lang, Barbara Hendriks, Lluís Claret, Jordi Savall, Eduardo Galeano i Eduardo Mendoza, entre altres.